

DR. BÁRÁNDY PÉTER
ügyvéd, volt igazságügyi miniszter

Előfordul, de nem gyakori, hogy tudós, értelmiségi kerül a közigazgatásba. Előfordul, de nem gyakori, hogy hosszú évekig ott is marad és nem többé-kevésbé sértődötten csapja be az ajtót távozáskor. Ritka és meg szoktuk jegyezni, ha törekvéseit bizonyítottan a társadalom érdekében meg is tudja valósítani.

Az volt az érzésem, ami később meggyőződéssé szilárdult, hogy Kati a minisztériumba kész tervekkel, tudományosan felépített koncepcióval érkezett, a megvalósítás szándékával. Gondoltam és gondolom, koncepciójának elemeit fiókjában gyűjtögethette azzal, hogy talán..., lehet..., egyszer...kínálkozik lehetőség és akkor nekiáll megvalósítani. Mire ez a lehetőség eljött már volt közigazgatási és vezetői gyakorlata, fölkészült volt az értetlenség, a pozíció-harcok, a többé-kevésbé, de általában többé, értelmetlen partakaratok kezelésére. Meg tudott harcolni az „elemekkel”.

Miniszteri biztosként érvényesítette azon megalapozott meggyőződését, hogy a bűnözés társadalmi jelenségét nem lehetséges csupán az igazságszolgáltatás rendszerén belül kezelni. Nem adhat megfelelő terápiát az az ágazati büntetőpolitika, csupán az a kriminálpolitika, ami a bűnokok, bűnalkalmak, és az áldozattá válás jelenségeinek kutatásán alapul. E háromtagú pillérrendszer tudatosításáért mind a minisztériumon belül, mind azon kívül minden lehetségest és lehetetlent megtett. Eredménnyel.

Elfogadtatta, hogy a kormánynak nem csak a bűnüldözésre hivatott szervei, hanem minden eleme, összekapcsolva a civil szervezetekkel és a lakossági önszerveződésekkel képes és köteles a bűnözés jelenségével megküzdeni.

Az apró hiúságok és mesterségesen állított akadályok rendszerét határozott – gyakran egyébként természetes kedvességét mellőző – akaratérvényesítésével hártotta el. Ennek eredményeként jött létre az Országos Bűnmegelőzési Bizottság. A Bizottság vezetése a kormányfő által kinevezett személy kezébe került, akit az igazságügy miniszter és a belügyminiszter támogatott tevékenységében. Minden eshetőségre felkészülve a Bizottság titkársága az Igazságügyi Minisztériumba tagozódott be és az Igazságügyi Minisztérium költségvetéséhez tartozott. Ez biztosította, hogy a bűnmegelőzés társadalmi méretű stratégiaként legyen kezelhető, ne pedig az addig megszokott módon rendőrségi, rendészeti kérdésként. Lehetségessé váljon központi és a helyi szervek összehangolása, megjelenhessenek az országra vonatkozó bűnözési térképek, 2003. január 1-jével pedig megújulhasson a pártfogó felügyelet rendszere. Létrejöhessen a közvetítői tevékenység intézményrendszere, az áldozatsegítő szervezet és a „nép ügyvédje” hálózata.

2003. október 20-án született meg a 115. sz. Országgyűlési Határozat a Társadalmi Bűnmegelőzés Stratégiájáról. Kati sokáig és alappal büszkén emlegette, hogy a Határozat el-lenzavazat és tartózkodás nélkül született. E Határozat tette lehetővé a bűnmegelőzés fo-galmának újraértelmezését, a prevenció eszközeinek, formáinak, az állam központi és helyi szerveinek, a lakossági közösségek önszerveződéseinek összehangolását.

Mint e munka megvalósulásának jelenségére emlékszem egy Katival történt látogató-sunkra a Kakasd nevű településen, ahol megérkezésünk után természetes mozdulattal raktuk volna a kocsiban maradó holmijainkat a csomagtartóba és zártuk volna be az autókat, mire a helyiség polgármestere és más vezetői közölték, hogy itt erre nincs szükség. Kérdeztük, hogy őrzik a parkolót? A válasz az volt, hogy a kisváros hangulatába már nem fér bele olyan köztörvényes bűncselekmények elkövetése, amelyeket kifejezett őrzéssel kellene elhárítani.

2008-tól Kati szakállamtitkárként tevékenykedett az Igazságügyi Minisztériumban. Ezt már nem a személyes napi tapasztalatokkal tudtam nyomon követni, csupán külső szem-lélőként. Tudtam azt, és tudom azt, hogy mindenkor azt vallotta, nem büntetőjogász, ha-nem kriminológus, mégis – helyesen – elvállalta a büntetőjogi jogalkotás elvi irányítását. Azidőtájt lehetetlen volt új büntető kódex létrehozatalában gondolkodni, ezért állandó vi-tát váltott ki, hogy szabad-e az általános rész rendelkezéseihez és csak azokhoz hozzányúl-ni? A Kati által vallott áldozatvédelmi koncepció azonban ezt feltétlenül szükségessé tette. Ennek eredményeképpen a büntethetőségi akadályok rendszere gazdagodott egy büntethe-tőséget megszüntető okkal, a tevékeny megbánással. A joghátrányok rendszere átalakult, gazdagabbá és elasztikusabban alkalmazhatóvá vált, megfelelően a kriminológia által vallott elveknek. Nem utolsó sorban a jogos védelem szabályozása is az áldozatvédelmi koncepci-ónak megfelelően, oly módon alakult át, hogy a veszélyviselés terhe markánsan áthelyező-dött a támadóra.

A Professzorasszony által képviselt, vallott és megvalósított koncepció oly mértékben korszerű és elismerést érdemlő volt, hogy 2004-ben, Londonban azt a „Polgárbarát igazsá-gszolgáltatásért” kitüntetéssel ismerte el a Nemzetközi Bíráló Bizottság. Az indokolásban ki-fejtette a Bizottság, hogy azt a kitüntetett az igazságszolgáltatási reform és a pártfogó fel-ügyelet reformja megvalósításában kifejtett kiemelkedő tevékenységével érdemelte ki.

A Kati által indikált átalakítás elemei – reményeim szerint még esetleg újból összekap-csolhatóan – máig élnek.

Ennél szerényebb eredmények is közterületek átnevezését indikálták már. Kívánom azon-ban, hogy Isten nagyon sokáig adja, hogy ennek elháríthatatlan, objektív akadályja legyen.

Isten éltesse Kati, sokáig, Nekünk és Velünk!